

Kulturdepartementet

Pb 8030 Dep

NO-0030 Oslo

Oslo 30/8-16

HØRING – FORDELING AV NORSK TIPPINGS OVERSKUDD TIL SAMFUNNSNYTTIGE OG HUMANITÆRE ORGANISASJONER

Innledning

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) er Norges største kvinneorganisasjon med ca. 41.000 medlemmer organisert i ca. 650 lokalforeninger over hele landet. Sanitetskvinnenes hovedformål er å bidra til et trygt og inkluderende samfunn med spesielt fokus på kvinner. Sanitetskvinnene har gått i bresjen for å utvikle norske helsestasjoner, ledet an i kampen mot tuberkulosen og spilte en betydelig rolle knyttet til arbeidet for kvinners stemmerett i Norge. Nå er organisasjonens hovedsatsning å bidra til et inkluderende samfunn gjennom å arbeide mot vold mot kvinner, kampen mot skjønnhetstyranniet og bidra aktivt til integrering av minoritetskvinner.

Innspill til høringsalternativene

N.K.S. viser til høringsbrev med høringsnotat fra departementet datert 22.06.2016. N.K.S. sitt sentralstyre har behandlet høringen og Sanitetskvinnene har følgende kommentarer til forslaget fra departementet:

- **Om brudd med automatforliket**

- Departementet skriver i sitt høringsnotat at

«En ny permanent ordning vil ikke lengre ta utgangspunkt i organisasjonenes tidligere automatinntekter, men være dynamisk i den forstand at nye organisasjoner som fyller vilkårene i fremtiden vil kunne delta i ordningen».

Begge alternativene Kulturdepartementet foreslår tar utgangspunkt i automatforliket og fordeling av overskudd fra 2001, enten ved at beredskapsorganisasjonene videreføres med det beløpet de i dag mottar (alternativ 1), eller at 10H sikres samme nivå på støtte i fremtiden som de ble innvilget i 2001 (alternativ 2).

Dersom alternativ 2 legges til grunn legger Kulturdepartementet i sin høring i realiteten opp til en videreføring av automatforliket og overgangsordning. 10H, med unntak av Flyktninghjelpen, vil motta samme beløp som tidligere. Dersom alternativ 1 legges til grunn vil det medføre videreføring av automatforliket for 3 organisasjoner.

Analysefirma Oxford Research fikk i 2013 i oppdrag fra Kulturdepartementet å kartlegge samfunnsnyttige og humanitære organisasjoners økonomi og betydning av spill- og lotteriinntekter. Utredningen skulle videre foreslå alternative vilkår og modeller for Norsk Tippings overskudd til dette formål.

Kulturdepartementet har i sin høring delvis lagt denne utredningen til grunn for sine alternativer.

Forutsetning for Oxford Research sitt oppdrag:

- den fremtidige fordelingsordningen skal fremme frivillig aktivitet og gjøre det mulig for tredje sektor å videreføre viktige samfunnsoppgaver
- ordningen skal være enkelt håndterbar og forutsigbar for staten og organisasjonene
- dagens pengespillpolitikk skal opprettholdes
- fordelingen av midler skal på lengre sikt skje på grunnlag av den samfunnsmessige verdi av de aktiviteter frivillige organisasjoner driver.

N.K.S. kan ikke se at departementets forslag i særlig grad følger opp disse anbefalingene i sitt forslag til ny modell. Departementets to forslag vil etter vårt syn bidra til å sementere den urettferdighet som har eksistert på dette feltet gjennom de to alternativene som foreslås.

- **Om at kun sentralleddets virksomhet skal være søknadsberettiget**

Høringen fra kulturdepartementet legger til grunn at kun sentralleddets kostnader blir fordelingsgrunnlag for den enkelte organisasjon. I innspills møter og skriftlig har Sanitetskvinnene argumentert for at hele organisasjonens virksomhet bør være grunnlag for søknad. Dette for å sikre at «de store humanitære organisasjonene skal prioriteres» i tråd med Sundvoldenerklæringen. Det fremstår som underlig at kriteriet for å vurdere om en organisasjon faller inn under ordningen er at den skal være "landsdekkende, dvs ha et sentralledd med tilknyttede underledd med jevnlig lokal aktivitet fordelt geografisk rundt i landet» når dette ikke gir uttelling i fordelingsgrunnlaget.

Forutsetningen for Oxford Research sitt oppdrag var at den fremtidige fordelingsordningen skulle fremme frivillig aktivitet. Frivillig aktivitet skjer primær lokalt, ikke fra et sentralledd.

Norske Kvinners Sanitetsforening sentralt sitt søkergrunnlag for Norsk Tippings overskudd var for 2014 kr 31,5 mill, mens søknadsgrunnlaget for mva kompensasjon for hele organisasjonen var 153 mill. Det vil si at Sanitetskvinnene, gjennom foreslåtte modell, kun kan søke på bakgrunn av ca 1/5 av organisasjonens totale virksomhet sett i et kostnadsperspektiv. Frivillighetens verdi måles ikke på bakgrunn av sentralleddets økonomi.

Ved kun å legge sentralleddets kostnader til grunn for fordeling kan dette motivere til å bygge store sentraladministrasjoner. Det vil nødvendigvis ikke bidra til selvstendige lokalforeninger som er tett på lokale behov. Frivillige organisasjoner er Norges største demokrativerksted. Denne delen av organisasjonenes virksomhet foregår også hovedsakelig lokalt.

Departementet foreslår i tillegg å sette en minstegrense på kr 20 mill for å delta i ordningen. For Sanitetskvinnene vil dette ikke medføre utfordring, men vil være nok et incitament for

mindre organisasjoner til å finne kreative løsninger til å bygge store sentraladministrasjoner for å kunne falle innenfor ordningen. Dersom minimumsgrense legges til grunn må også denne omfatte summen av alle ledd i organisasjonen. Sanitetskvinnene anmoder derfor departementet å sørge for at en ny fordelingsordning bygger på summen av alle ledd i organisasjonen, ikke kun sentralleddet.

- **Beredskapsorganisasjoner skal prioriteres**

I begge alternativene som legges frem fra Kulturdepartementet er Røde Kors, Redningsselskapet og Norsk Folkehjelp sikret samme nivå på støtte som automatforliket ga i 2001. Dette begrunnes med at de ivaretar viktige nasjonale beredskapsoppgaver. Nivået på støtte er ikke regnet ut fra omfang av beredskapsaktivitet, men overskudd fra automatvirksomhet organisasjonene tidligere drev. Kun 3 beredskapsorganisasjoner er sikret midler, slik at rednings- og beredskapsorganisasjoner som for eksempel Norske Redningshunder, Sanitetskvinnene etc vil være utelatt.

Kulturdepartementet skriver i sitt høringsutkast at det uavhengig av alternativ foreslås å «skjerme» beredskapsorganisasjonene nevnt ovenfor for å sikre videreføring av viktige nasjonale redning- og beredskapsoppgaver utført av redningsorganisasjoner. Prinsipielt mener N.K.S at frivillige organisasjoners rednings- og beredskapsoppgaver bør sikres midler over Statsbudsjettet gjennom øremerking i Justis- og beredskapsdepartementets budsjett. Forutsigbar finansiering av den frivillige rednings- og beredskapstjenesten kan ikke være avhengig av overskuddet til Norsk Tipping, men må sikres gode rammevilkår gjennom Stortingets budsjettbehandling.

N.K.S. har siden etableringen i 1896 vært opptatt av beredskap. I dag har organisasjonen 120 omsorgsberedskapsgrupper som driftes av innsamlede midler, med nærmere 3000 involverte frivillige. De aller fleste omsorgsberedskapsgruppene har signert en samarbeidsavtale med sin kommune hvor ressurser er stilt til disposisjon ved beredskapssituasjoner. N.K.S. har i mange år hatt en rammeavtale med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Helsedirektoratet. Avtalene anerkjenner Sanitetskvinnene som en organisasjon med sterk lokal forankring og at samarbeid med frivillige organisasjoner er viktig for myndighetenes evne til å håndtere kriser og katastrofer. Gjensidig samarbeid og støtte ved ekstraordinære situasjoner er hovedpunkt i avtalen.

N.K.S. mottar ingen offentlig støtte til dette viktige arbeidet. Det er som nevnt også flere andre organisasjoner som driver viktig beredskapsarbeid som ikke finansieres via midler fra Norsk Tipping.

Om overgangsordning og søknadsprosess

N.K.S. slutter deg til departementets forslag om at overgangsordningen skal opphøre. Det er viktig at en nå kommer over på en permanent ordning som sikrer forutsigbarhet for framtidige inntekter til de organisasjoner som vil bli omfattet av ordningen.

N.K.S. er også enig i at en må ha en enkel og lite byråkratisk søknadsprosess. Men er sterkt uenig i at det kun er organisasjonens sentrale kostnader som skal legges til grunn for søknaden.

Oppsummering

- Norske Kvinners Sanitetsforening vil fraråde begge de fremlagte alternativer. Alternativene vil begge sementere og videreføre den urettferdighet som hittil har eksistert i ordningen.
- Forslagene i høringsnotatet er i realiteten en videreføring av automatforliket og ivaretar ikke prinsippet om en rettferdig fordeling mellom frivillige organisasjoner.
- En ny ordning må følge felles objektive kriterier for søknad. Historikk må legges bort ved ny ordning.
- Ordning må både sikre viktige samfunnsoppgaver som utføres av store landsdekkende samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner og stimulerer til vekst i frivillig sektor gjennom lokal virksomhet.
- Organisasjonenes totalt virksomhet må legges til grunn for søknadsbeløp, ikke kun sentralleddets kostnader. Organisasjonenes totale samlede mva kompensasjonsbeløp bør være søknadsbeløpet.
- Beredskapsoppgaver ivaretas også av andre organisasjoner enn de som i følge forslaget i fremtiden vil motta øremerkede midler. Frivillige organisasjoners rednings- og beredskapsarbeid bør primært sikres over statsbudsjettet basert på det faktiske omfanget av beredskapsarbeid.
- Overgangsordningen som nå har vart i 2 år må ikke forlenges
- Det er viktig å fortsette med en enkel søknadsprosess
- Ordningen må sikre forutsigbarhet til de organisasjoner som faller innenfor kriteriene og vil motta en andel av overskuddet.

Norske Kvinners Sanitetsforening håper at departementet, i sitt videre arbeid med saken, vil legge vekt på de innspill organisasjonen fremmer til fordeling av overskuddet fra Norsk Tipping til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Vennlig hilsen

Norske Kvinners Sanitetsforening

Grete Herlofson

generalsekretær